

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบ
การจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง
การบริหารการศึกษาระดับจังหวัด
ในภาคกลาง

นายสตีลย์ เกษมทะเล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974 - 564 - 325 - 4

010853

17586767

OPINIONS OF EDUCATION ADMINISTRATORS AND OFFICERS RESPONSIBLE FOR
EDUCATIONAL MANAGEMENT CONCERNING ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF
EDUCATIONAL ADMINISTRATION AT THE PROVINCIAL LEVEL
IN THE CENTRAL REGION

Mr. Sathid Kasentalay

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974 - 564 - 325 - 4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการ
ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เกี่ยวกับโครงสร้าง
การบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในภาคกลาง

โดย

นายสดีชัย เกษมทะเล

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สังกัด อุทรานันท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมชาย ชูมน

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประสิทธิ์ ชูมนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

สุคนธ์ สุนทรทรัพย์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุคนธ์ สุนทรทรัพย์)

อมรชัย ตันติเมธ

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

สีกอง

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สีกอง อุทรานันท์)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการ
ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง
การบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในภาคกลาง

ชื่อนิสิต

นายสถิตย์ เกษมทะเล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สังัด อุทรานันท์

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา

2527

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน และที่ควรจะเป็นในอนาคต
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษา ระดับจังหวัด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารศึกษากับกลุ่มข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาที่มีต่อโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ โดยกระทำกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 578 คน และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา จำนวน 163 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 741 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 3 สอบถามปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ส่งแบบสอบถามไปจำนวน 741 ฉบับ ได้รับคืนและใช้ในการวิจัยได้ จำนวน 635 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.69

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยคำนวณหาค่าความถี่ การร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t

ผลการวิจัย

1. การแบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันพบว่า ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยปานกลาง ส่วนข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อย โดยเฉพาะในเรื่องหน่วยงานทางการศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด แต่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนในอนาคตนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่จะให้มีการรวมหน่วยงานการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัดเข้าเป็นหน่วยงานเดียวหรือรวมหน่วยงานทางการศึกษาระดับเดียวกันเข้าเป็นหน่วยงานเดียว
2. อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยน้อยในเรื่องการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด อำนาจในการตัดสินใจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับส่วนกลาง ส่วนในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากในเรื่องควรมีผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดสูงสุดสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพียงคนเดียว และเรื่องควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาขึ้นเพื่อกำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในจังหวัด
3. ความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดมีการประสานงานกันน้อย ส่วนในอนาคตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด ที่จะให้มีการประสานร่วมมือกัน

4. ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เกือบทุกเรื่อง

ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคตไม่แตกต่างกัน เกือบทุกเรื่อง

5. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบันพบว่า มีปัญหาในเรื่องขาดเอกภาพในการบริหารการศึกษา ขาดการกระจายอำนาจเท่าที่ควร และขาดการประสานงาน ข้อเสนอแนะคือ ให้ปรับปรุงระบบโครงสร้างการบริหารให้มีเอกภาพ โดยรวมหน่วยงานทางการศึกษาเข้าด้วยกัน และกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้จังหวัดมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Opinions of Educational Administrators
and Officers Responsible for Educational
Management Concerning Organizational
Structure of Educational Administration
at the Provincial Level in the Central
Region.

Name Mr. Sathid Kasentalay

Thesis Advisor Associate Professor Sa-ngad Utranand, Ed.D.

Department Educational Administration

Academic Year 1984

ABSTRACT

Research Purposes :

1. To study the opinions of educational administrators and officers responsible for educational management concerning organizational structure of educational administration at the provincial level at present and future.
2. To study the problems and the obstacles concerning the organizational structure of educational administrators and officers responsible for educational management at the provincial level.
3. To compare the opinions of the educational administrators and officers responsible for educational management concerning the organizational structure of educational administration at the

provincial level.

Research Procedures :

Survey method was used in this research. The subject involved in this research were 578 educational administrators and 163 officers responsible for educational management at the provincial level in the central region which make the total to be 741-in numbers.

The instrument used was a set of questionnaire which composed of three parts: the first was the personal information which was instructed in the form of check-lists, the second part was a rating-scale questions concerning the organizational structure of educational administration at the provincial level, and the third part was an open-ended questions. Out of 741 copies of the questionnaire sent out, 635 or 85.69 percent were completed and returned.

The statistical analysis included frequency, percentage, mean, S.D. and t-test.

Research Findings :

1. Concern with the division of provincial educational unit, most of educational administrators agreed at the medium level and most of the officers responsible for educational management agreed at the low level with the present structure educational unit due to too many units were responsible for the provincial management of every level and type of education and educational

units which located within the province but controlled by the central official administration. Most of respondents agreed with combining educational units for every level and type of education in the province into one unit in the future.

2. Concern with authorities of the provincial education units, most of respondents agreed with the decision making in the educational administration at the provincial level had to depend on the central office administration at the low level. In the future, most of respondents agreed with the provincial level should have only one educational administration who came from the Ministry of Education and appointing of a Board of Provincial Education to be responsible for policy-making and controlling the provincial management of every level and type of education. (except universities)

3. Concern with the relations of the provincial educational units, most of respondents responded that the provincial education units have had more co-operation among these units in the future.

4. There were statistical significant differences of the .05 level between the opinions of educational administrators and officers responsible for educational management concerning organizational structure of educational administration at the provincial level in at present in almost every aspect.

There were statistical not significant differences between the opinions of educational administrators and officers responsible for educational management concerning organizational structure of educational administration at provincial level at future in almost aspect.

5. There were many problems and obstacles concern with structure of educational administration at the provincial level which included lacking of the unity of commandant, lacking of decentralization and lacking of the co-operation among the educational units. The suggestion was given as to how to adjust the structure of administration into unity by combining all education units and decentralization of educational administration to the province.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัฐนิภา กุปรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุกนทรทรัพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรชัย ทันติเมธ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เฌรยอศ ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย และการสร้างแบบสอบถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุกนทรทรัพย์ ยังได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 ท่าน คือ ท่านอาจารย์บรรจง ชูสกุลชาติ อธิบดีกรมอาชีวศึกษา ดร. สุรัฐ ศิลปอนันต์ ดร. ประยูร ศรีประสาธน์ ดร. วีระ บำรุงรักษ์ ดร. มิลินทร์ สำเภารเงิน

นอกจากนี้ ยังได้รับความกรุณาจาก คุณจำเนียร สุขหลาย ช่วยเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์และให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติ คุณพัชรินทร์ เกษมทะเล กรุณาช่วยแจกแบบสอบถาม คุณพิมพ์ผกา พงศ์ผาสุก ช่วยในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ และได้รับความกรุณาจากผู้บริหารการศึกษาและข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในภาคกลาง ในการตอบแบบสอบถาม

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแล ให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไข จ่ากรองศาสตราจารย์ ดร. สงัด อุทรานันท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาแล้ว จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สถิตย์ เกษมทะเล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิจกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญและตารางประกอบ	ฉ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ของการวิจัย	7
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	7
วิธีดำเนินการวิจัย	8
ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล	11
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
โครงสร้างขององค์การ	15
โครงสร้างการบริหารการศึกษา	16
หลักการพื้นฐานของโครงสร้างการบริหารการศึกษา	20
เอกภาพในการบริหารการศึกษา	21
การกระจายอำนาจในการบริหารการศึกษา	26
การวินิจฉัยตัดสินปัญหาในรูปองค์คณะบุคคล	31
การประสานงาน	34
โครงสร้างการบริหารการศึกษาไทย	38

แนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหาร

การศึกษาระดับจังหวัด..... 45

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 50

3. วิธีดำเนินการวิจัย..... 55

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 55

 ประชากรในการวิจัย 55

 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 60

 การเก็บรวบรวมข้อมูล 62

 การวิเคราะห์ข้อมูล 66

 สถิติที่ใช้ในการวิจัย 66

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล 67

 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบ
 สอบถาม 67

 ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 โครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด 74

 ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอ
 แนะเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการศึกษาระดับ
 จังหวัดในปัจจุบัน 116

5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ 134

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 134

 วิธีดำเนินการวิจัย 134

 สรุปผลการวิจัย 136

 อภิปรายและข้อเสนอแนะในการวิจัย 146

 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต 151

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก	159
ประวัติผู้เขียน	182

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
1. แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากการ เทียบอัตราส่วน	57
2. แสดงการกระจายของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ได้จากการ สุ่มตัวอย่างในจังหวัดต่าง ๆ	59
3. แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ได้รับคืน และแบบสอบ ถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4. แสดงการกระจายของแบบสอบถามที่ได้รับคืนของกลุ่ม ตัวอย่างในแต่ละจังหวัด	65
5. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	69
6. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	70
7. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคุณวุฒิการ ศึกษา	71
8. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ .	72
9. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ ในตำแหน่งปัจจุบัน	73
10. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและข้าราชการ ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการแบ่ง หน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในปัจจุบัน	75
11. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดใน ปัจจุบัน	85

- ตารางที่ 12. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา
และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับจังหวัด
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับ
จังหวัดในปัจจุบัน 93
13. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา
และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการ
แบ่งหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัดในอนาคต ... 99
14. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา
และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับ
จังหวัดในอนาคต 103
15. แสดงข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา
และข้าราชการที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ของหน่วยงานทางการศึกษาระดับจังหวัด
ในอนาคต 111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1	โครงสร้างการบริหารการศึกษาไทย ช่วง พ.ศ. 2523-ปัจจุบัน.....	44

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย